

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-3-148 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 05-7/63-28
Karar Tarihi : 3.2.2005

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler :Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN.

B. RAPORTÖRLER: Meltem BAĞIŞ AKKAYA, Ali İhsan ÇAĞLAYAN

20 **C. BİLDİRİMDE**

BULUNAN : - Eti Pazarlama ve Sanayi A.Ş.

D. TARAFLAR : - Eti Pazarlama ve Sanayi A.Ş
Kızılcıklı Mahmut Pehlivan Cad. No: 13
Kat 6 Eskişehir

- Eti Pazarlama ve Sanayi A.Ş'nin distribütörleri

30 **E. DOSYA KONUSU:** Eti Pazarlama ve Sanayi A.Ş.'nin distribütörü ile akdetmiş olduğu "Distribütörlük Sözleşmesi"ne muafiyet tanınması veya menfi tespit belgesi verilmesi talebi.

40 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 29.8.2003 tarih ve 4189 sayı ile giren ve en son 29.12.2004 tarih ve 7381 sayı ile eksiklikleri tamamlanan bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 5. maddeleri ile 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 13.1.2005 tarih, 2003-3-148/MM-05-MBA sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Raporu, 28.1.2005 tarih ve REK.0.07.00.00/8 sayılı Başkanlık önergesi ile 05-07 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G.RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Eti Pazarlama ve Sanayi A.Ş.'nin bir distribütörü ile akdetmiş olduğu standart distribütörlük sözleşmesinin 2002/2 sayılı "Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği" kapsamında olduğu, Tebliğ hükümlerine uygun bir biçimde düzenlenmiş bu sözleşmenin Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden yararlandığı ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1. 1. Eti Pazarlama ve Sanayi A.Ş. (Eti A.Ş.)

60 1962 yılında Eskişehir'de faaliyete geçen Eti Bisküvi Fabrikasıyla sektöre ilk adımını atan Eti Grubu, zaman içerisinde kurulan aralarında Eti A.Ş.'nin de bulunduğu dört şirketle büyümeye devam etmiştir. Bu şirketlerden ikisi Eti Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Tam Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. üretim şirketleri olup, üçüncü şirket olan Eti Makine Sanayi ve Ticaret A.Ş. makine ve tesisi ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuştur.

Eti A.Ş. grubun diğer şirketlerince üretilen ürünlerin pazarlamasını yapmak üzere 1981'de Eskişehir'de kurulmuş, üretimin artmasıyla 1997'de İstanbul'a taşınmıştır. Şirket tarafından Eti Gıda A.Ş. ve Tam Gıda A.Ş.'nin tüm ürünleri, bisküviler, krakerler, kekler, spesiyaller, sağlık ürünleri ve kremalılar şeklinde gruplandırılarak yurt içinde ve yurt dışında pazarlanmaktadır.

70 Eti A.Ş. tarafından 2003 yılında yurt içi satışlardan TL ciro elde edilmiştir. Bu satışların distribütör, zincir mağaza ve askeri birlikler ve diğer kanallarla yapılmıştır. Aynı yıl TL ciro elde edilerek toplamda TL vergi öncesi dönem karına ulaşılmaktadır. Ortaklık yapısı ve yönetim kurulu aşağıda sunulmaktadır:

Tablo 1: Eti A.Ş. Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)	Ödenmiş Sermaye Payı (TL)
Eti Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.	59.00	2,265,593,450,000
Ordu Yardımlaşma Kurumu G.M.	26.00	998,400,000,000
Tam Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.	10.00	384,000,000,000
Eti Makine Sanayi ve Ticaret A.Ş.	1.00	38,400,000,000
Firuz Kanatlı	1.13	43,385,375,000
Gülay Kanatlı	1.52	58,367,100,000
TOPLAM	100.00	3,840,000,000,000

80 Yönetim Kurulu ise Firuz Kanatlı (Yönetim Kurulu Başkanı), Dinç Kızıldemir (Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı), Gülay Kanatlı, Ahmet Firuzhan Kanatlı ve Altunkaya Ahıska'dan oluşmaktadır.

H.1. 2. Distribütörler

Bildirime konu olan sözleşme, distribütör adaylarının her biri ile ayrı ayrı akdedilmekte ve bu distribütörler Eti A.Ş. tarafından üretilen ya da ticareti yapılan gıda maddelerinin, özellikle unlu mamuller ve çikolatalı ürünler kategorilerinde değerlendirilen bisküvi, kek, kraker, turta, gofret, çikolata vb. ürünlerin dağıtımını ile iştigal etmektedirler.

H.2. İlgili Pazar

100 Eti A.Ş., bisküvi, kek, çikolata vb. ürünleri üreten teşebbüsler arasında bilinen bir markadır. Söz konusu ürünler genellikle unlu mamuller ve çikolatalı ürünler olarak iki kategoride değerlendirilmektedir. Unlu mamuller pazarında 2003 yılı verileriyle pazar büyüklüğü ABD Doları ve ton iken, aynı yıl çikolatalı ürünler pazarının büyüklüğünün ABD Doları ve olarak tahmin edildiği Bildirim Formu'nda belirtilmektedir. 2004 Temmuz ayı itibarıyla tahmini pazar payları Tablo 2'de sunulmaktadır. Tablodan görüleceği üzere unlu mamuller pazarında Ülker Grubu (Ülker + Halk) varan pazar payı ile pazar lideri iken, en yakın rakibi Eti'nin pazar payı %30 civarındadır. Çikolatalı ürünlerde Ülker Grubu civarında pazar payı ile pazar lideri olurken, Eti ve Nestle paylarla Ülker Grubu'nu takip etmektedir. Her iki pazarda Türkiye'nin pek çok yerinde ve özellikle Karaman'da yoğunlaşan yerel markalarla daha çok yerel üretime odaklı üretim yapan pek çok küçük şirket faaliyet göstermektedir.

Tablo.2 Pazar Payları

Unlu Mamuller Pazarı (%)		Çikolatalı Ürünler Pazarı (%)	
ETİ	ETİ
ÜLKER	ÜLKER
HALK	NESTLE
PİYALE	KRAFTSA
SARAY	HALK
SAGRA	SAGRA
DİĞER	DİĞER
TOPLAM	100.0	TOPLAM	100.0

110 H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında ilgili ürün pazarı, unlu mamuller pazarı ve çikolatalı ürünler pazarı olmak üzere iki ayrı pazar tanımlanmıştır.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

120 Bildirim formunda yer verilen bilgiler ve sözleşme maddelerinden, bildirim konu sözleşmenin, sözleşme konusu ürünlerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde, münhasır bölgeler tahsis edilmiş distribütörler aracılığıyla satılmasını düzenlediği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki alan olarak tanımlanmıştır.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

130 Rekabet Kurulu belirli şartları sağlayan dağıtım anlaşmalarını Kanun'un 4. maddesinin yasaklamasından muaf tutan 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ni çıkarmıştır. Bildirimde bulunan distribütörlük sözleşmelerinin bu Tebliğ kapsamında olup olmadığını değerlendirmek gerekmektedir.

Distribütörlük sözleşmesinin 1-3 maddesinde belirtildiği üzere, distribütörler sözleşme konusu ürünlerin üretiminde bulunamazlar. Dolayısıyla Tebliğ'in

“Kapsam” başlıklı 2. maddesinde öngörüldüğü üzere, Eti A.Ş. ile distribütörleri üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet göstermektedirler.

140 Distribütörlük sözleşmesinin 1-3. maddesinde, distribütörlere rakip teşebbüslerin ürünleri ile iştirak etmeme yükümlülüğü getirilmektedir. 2002/2 sayılı Tebliğ'e göre, sağlayıcı konumundaki teşebbüsler alıcılarına en fazla beş yıllık bir süre için rekabet etmeme yükümlülüğü getirebilmektedirler.

150 Distribütörlük sözleşmesinin 7-3. maddesinde yer alan “İşbu sözleşme akit tarihinden itibaren ... tarihine kadar geçerlidir. Yukarıda bahsedilen sürenin bitiminde, her iki tarafın da, bir ay önceden yazılı olarak bildirmek şartıyla, bu sözleşmeyi feshetmeye hakkı vardır. Taraflar sözleşmenin yenilenmesini istemediklerini yukarıda belirtilen süre içinde bildirmedikleri takdirde sözleşme kendiliğinden 1 (bir) yıl uzar, ancak her halukarda sözleşme süresi 5 yıldan daha fazla olamaz”, şeklindeki ifade ile sözleşmenin birer yıllık süreler ile otomatik olarak uzayacağı hükme bağlanmasına rağmen, sözleşmenin bu şekilde en fazla beş yıla kadar uzayabileceği açıkça düzenlenmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla, distribütörlere getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü bakımından söz konusu sözleşmeler 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamındadır.

160 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4(b) maddesinin 1. bendinde, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır bir müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması durumunda grup muafiyetinin uygulanmaya devam edileceği belirtilmektedir. Aktif satışların kısıtlanabileceğine ilişkin bu madde, yürürlükten kalkan 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nden farklı biçimde düzenlenmiş bulunmaktadır. 1997/3 sayılı Tebliğ'in 3(b) maddesinin 3.

170 bendinde, tek elden dağıtıcı üzerine, anlaşmada belirlenen bölge dışında aktif satış yapma yasağının getirilebileceği belirtilmekte idi. Başka bir ifadeyle, alıcı konumundaki teşebbüse münhasır bir bölge verildiği takdirde, bu alıcının söz konusu bölge dışına yapacağı her türlü aktif satışların yasaklanması eski sistemde grup muafiyeti kapsamında değerlendirilmekteydi. Ancak, 2002/2 sayılı Tebliğ'in yukarıda yer verilen maddesi ile öngörülen yeni düzenlemede, alıcı konumundaki teşebbüsün münhasır bir bölgeye sahip olup olmaması önem taşımamaktadır. Bunun yerine, alıcı konumundaki teşebbüs tarafından satış yapılacak başka bölgenin niteliği, yani başka bir teşebbüse atanmış münhasır bir bölge olup olmadığı önem kazanmıştır. Dolayısıyla, alıcının, kendine ait münhasır bir bölgesi olsa dahi, bu münhasır bölge dışında kalan ve sağlayıcı tarafından kendisine veya başka bir alıcıya tahsis edilmemiş bölgelere (serbest bölgelere) aktif satış yapabilme serbestisine sahip olması gerekmektedir.

180 Bu açıklamalar çerçevesinde bildirim konusu sözleşmenin 1-2. ve 2-3. maddeleri incelendiğinde, distribütörlere aktif satış yapabilecekleri münhasır bir satış bölgesi verildiği görülmektedir. Ancak, sözleşmenin 2-3. maddesinde yer alan “Şirket'in yazılı onayı olmaksızın, kendisine tahsis edilmiş bölge sınırları dışında diğer distribütör ya da Eti'ye tahsis edilmiş müşteri gruplarına hiçbir nedenle aktif olarak satış yapamaz ve distribütörlüğü kısmen veya tamamen üçüncü şahıs ya da kuruluşlara devredemez.” ifadesi ile 2-4. maddesinde yer alan “Distribütör, Şirket'in doğrudan satış yaptığı

müşterilerine aktif satış yapamaz.” ifadesi birlikte değerlendirildiğinde; Eti A.Ş.’nin distribütörlere vermiş olduğu münhasır bölgedeki bazı müşteri gruplarını kendisine veya başka bir dağıtıcıya tahsis etme hakkını elinde tuttuğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber, söz konusu maddelerle getirilen düzenleme, distribütörlere verilen bölgelerin münhasır olarak tanımlanmasına engel olmamakta ve distribütörlerin başka bir distribütöre ya da Eti A.Ş.’ye tahsis edilmemiş müşteri gruplarına yapılacak aktif satışları kısıtlamayıp, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında yer almaktadır.

190

Dağıtımı yapılacak ürünlerin fiyatlandırmalarına ilişkin düzenleme sözleşmenin 2-1. maddesinde yer almaktadır. İlgili maddede yer verilen *“Distribütör fiyat promosyonu hariç, Şirket’çe uygulanan her türlü satış promosyonları ve diğer destek aktivitelerini aynen piyasaya yansıtır.”* ifadesiyle, distribütörlere fiyat empozesinin yapılmayacağı anlaşılmaktadır. Söz konusu madde dışında sözleşmede fiyata ilişkin başka bir düzenleme bulunmamaktadır.

200

Bildirime konu olan sözleşmenin diğer maddeleri incelendiğinde; ürünlerin nasıl depolanacağına, teslimat ve ödemelerin ne şekilde yapılacağına, ürünlerin sunum ve pazarlamasına ilişkin birtakım operasyonel amaçlı düzenlemelere ve standart hükümlere yer verildiği görülmüştür. Söz konusu maddelerin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında yapılacak bir incelemeye konu olmadığı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında, Eti A.Ş.’nin bir distribütörüyle akdettiği; Kurul’un onay vermesi halinde diğer distribütörlerle aynı sözleşmeyi imzalayacağını bildirdiği distribütörlük sözleşmesinin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı kanaatine varılmıştır.

210

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Eti Pazarlama ve Sanayi A.Ş.’nin bir distribütörü ile akdetmiş olduğu standart distribütörlük sözleşmesinin 2002/2 sayılı “Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği” kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

220